

Політика гетьмана Павла Скоропадського в галузі освіти (до 100-річчя Української революції)

Вступ. Вивчення досвіду науково-освітнього та національно-культурного будівництва періоду визвольних змагань українського народу 1917-1921 років, на наше переконання, допоможе у реформуванні нинішньої освітньої та культурної сфери. Центральна Рада, Гетьманський уряд, Директорія УНР вважали відродження української культури одним з головних елементів державотворення. Найбільших успіхів у освітній та культурній сфері було досягнуто за доби Гетьманату П. Скоропадського.

Матеріали та методи. У дослідженні були використані загальнонаукові та спеціальні методи. Зокрема, метод аналізу та синтезу, узагальнення та наукової абстракції а також історико-порівняльного аналізу та прогнозування. Інформаційною базою дослідження виступають праці вітчизняних і зарубіжних вчених, статті опубліковані в періодичних виданнях, архівні матеріали, тощо.

Результати та обговорення. Очоливши Українську державу, гетьман вважав за необхідне всіляко підтримувати українську культуру і створювати всі умови для її розвитку. В урядовому повідомленні, підписаному всіма членами новосформованої на початку травня 1918 року Ради Міністрів, уряд запевняв, що буде рішуче впроваджувати в життя ідею подальшого всебічного розвитку української національної культури, забезпечення прав української мови в школі, державних і громадських установах і закріплення всіх форм української державності .

Ще за часів Центральної Ради робилися спроби українізації освіти. Але при хаосі громадянської війни, відсутності дієвої адміністрації на місцях українізація освіти звелася фактично до того, що в найбільших містах були засновані українські гімназії, а в Києві створено Український Народний університет.

Розпочинати свою діяльність зі створення національної школи уряду довелося за складних умов. Найбільш рішучими та успішними були заходи Міністерства освіти щодо дерусифікації нижчої початкової школи.

Другим рівнем навчання тоді була вища початкова школа. Міністерство освіти обережно поставилося до українізації цих шкіл, оскільки не вистачало педагогів, здатних вести навчання українською мовою, та бракувало відповідних підручників.

Міністр освіти видав 22 липня та 5 серпня накази губерніальним і повітовим земським та міським управам, які зобов'язували з наступного 1918-19 шкільного року навчання в початкових школах для українського люду вести українською мовою. Чисельність українських вищих початкових шкіл, які утримувались за рахунок загальнодержавного бюджету, збільшилася з 343 (на квітень 1918 р.) до 1069 (на листопад 1918 р.)

Наступним рівнем у системі освіти в Українській державі були середні школи, де навчання тривало 8 років і було платним. З початку 1918-19 навчального року було засновано 50 державних середніх шкіл (40

українських гімназій для хлопчиків та 10 реальних шкіл). Створення українських гімназій дозволяло значній кількості випускників українських початкових шкіл продовжити навчання українською мовою.

Значні здобутки уряд також мав у створенні української вищої школи. За ініціативою міністра освіти М.П. Василенка наприкінці червня 1918 р. було організовано Комісію у справах вищої школи та наукових закладів. Головним завданням Комісії було розгляд законопроектів та вирішення нагальних проблем вищої школи і наукових установ. Велике значення у створенні національної вищої школи з українською мовою викладання мало перетворення Київського українського народного університету в державний. Українські народні університети було засновано і в інших містах України. При їх створенні малося на меті, що у фундамент нової системи української вищої освіти буде закладено увесь передовий світовий досвід у цій галузі, але ця ідея не була реалізована.

Висновок. Отже, політика гетьмана Павла Скоропадського, була спрямована на розвиток національної вищої, середньої, початкової освіти, створення університетів. Українські народні університети зробили вагомий внесок у розвиток національної культури, стали зародками національного відродження попри всі труднощі часу, політичну нестабільність, трагедію братовбивчої війни.

Проводилися різні заходи, які сприяли українізації освіти. Виділялися значні кошти на утримання навчальних закладів. Гетьманський уряд досяг вагомих результатів у національно-культурному будівництві. Тому його позитивний досвід має велике значення для сьогодення суверенної України.

Література

1. Скоропадський П. Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918. - К.; Філадельфія 1995. - С. 57.
2. Мусієнко В.В., Машевський О.П. Українізація органів державної влади в гетьманській державі Павла Скоропадського // Розбудова держави. - 1996. - № 2. - С. 38.
3. Вакуловський В. У 60-річчя відновлення гетьманської української держави 29 квітня 1918 р. - К.; Філадельфія, 1995. - С. 57.
4. Онопрієнко В.І. Українські університети в 1917-1919 рр. // Вісник Академії наук України. - 1993. - № 2. - С. 83.

